

Kempeleen kunnan Esiopetussuunnitelma 2019

Sisällys

1	KEMPELEEN KUNNAN ESIOPETUSSUUNNITELMA	6
2	ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET.....	7
2.1	Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	7
2.2	Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua.....	8
2.3	Arvoperusta.....	9
2.4	Oppimiskäsitys.....	12
2.5	Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa.....	12
3	KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI	15
3.1	Oppimisympäristöt esiopetuksessa.....	15
3.2	Yhteistyö esiopetuksen aikana.....	15
3.3	Yhteistyö siirtymävaiheissa.....	16
3.4	Kempeleen esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet	17
4	ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET.....	19
4.1	Monipuoliset työtavat.....	19
4.2	Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena.....	20
4.3	Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet	21
5	LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI	29
5.1	Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet.....	29
5.1.1	Yleinen tuki.....	30
5.1.2	Tehostettu tuki.....	31
5.1.3	Eriytynen tuki.....	32
5.2	Pidennetty oppivelvollisuus.....	34
6	OPPILASHUOLTO.....	36
6.1	Yhteisöllinen oppilashuolto	36
6.2	Yksilökohtainen oppilashuolto	36
6.3	Oppilashuoltosuunnitelmat	37
6.4	Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma	37

6.5	Kempeleen kunnan oppilashuollon rakenne	38
-----	---	----

Liitteet

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (liite 1)

Esiopetuksen osallistumistodistus (liite 2)

Pedagoginen arvio (liite 3)

Oppimissuunnitelma (tehostettu tuki) (liite 4)

Pedagoginen selvitys (liite 5)

Esitys erityisestä tuesta (liite 6)

HOJKS (liite 7)

Kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen suunnitelma (liite 8)

Kempeleen Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tieto- ja viestintäteknologinen suunnitelma (liite 9)

JOHDANTO

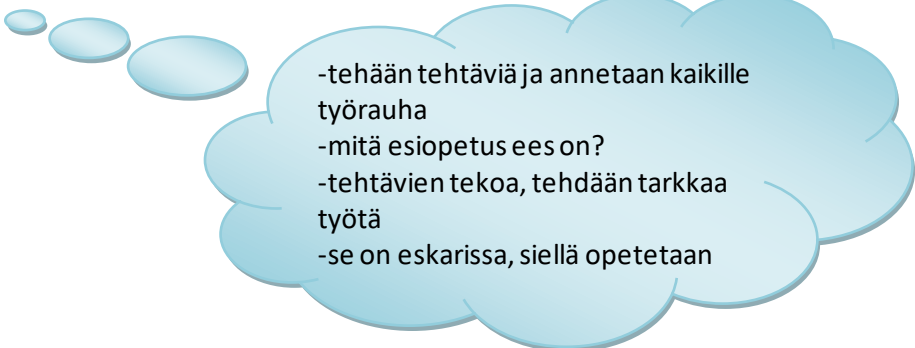
Tämä esiopetussuunnitelma on tarkoitettu työkaluksi ja aktiiviseen käyttöön. Suunnitelma tarkentaa valtakunnallisen (www.oph.fi/ops2016) suunnitelman kempeleläiseksi. Esiopetussuunnitelman keskeinen ajatus on asettaa tavoitteet toiminnan suunnittelulle. Uudessa esiopetussuunnitelmassa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet haastavat meidät näkemään oppimisen laajempina kokonaisuuksina ja prosesseina kohti tulevaisuuden taitoja. Toimintaa tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti, niin että se tukee lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Lapset ja vanhemmat otetaan mukaan arviointiin aiempaa enemmän.

Esiopetusvuosi on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Se on osa oppimisen polkua mutta sillä on myös itseisarvonsa. Leikki nähdään edelleen tärkeänä lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle ja oppimiselle. Lasten ja vanhempien osallisuutta halutaan lisätä. Lapsia kuunnellaan, ja he pääsevät vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin esiopetuksen arjessa. Vanhempia arvostetaan lastensa parhaina asiantuntijoina.

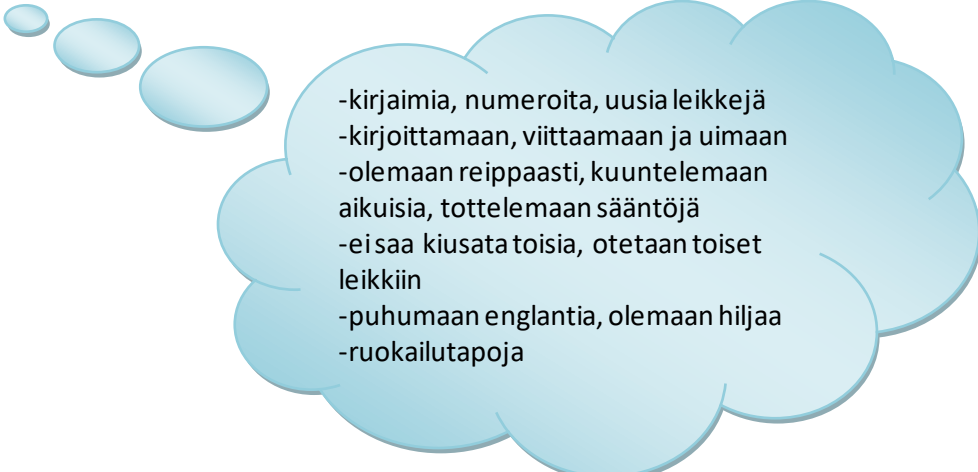
Esiopetusyksiköiden yhteisissä pohdinnoissa tärkeimpinä arvoina nähtiin yhteisöllisyys, osallisuus, oppimisen ilo sekä turvallisuus ja hyvinvointi. Nämä arvot ovat ohjenuorana suunnittelussa sekä arjessa lasten ja huoltajien kanssa. Esiopetus on parhaimmillaan kaikkien yhteinen asia. Tämä suunnitelma elää ajassa, ja sitä arvioidaan ja päivitetään vuosittain

LASTEN AJATUKSIA

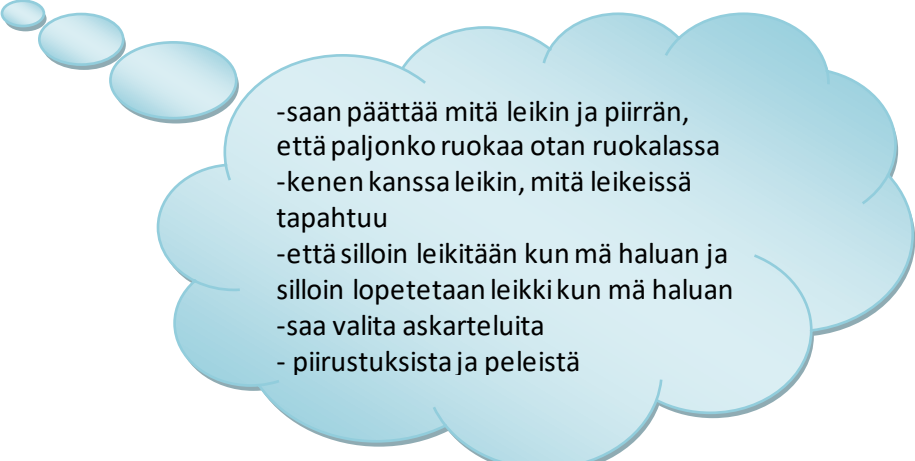
Mitä tarkoittaa esiopetus?

-
- tehään tehtäviä ja annetaan kaikille työrauha
 - mitä esiopetus ees on?
 - tehtävien tekoa, tehdään tarkkaa työtä
 - se on eskarissa, siellä opetetaan

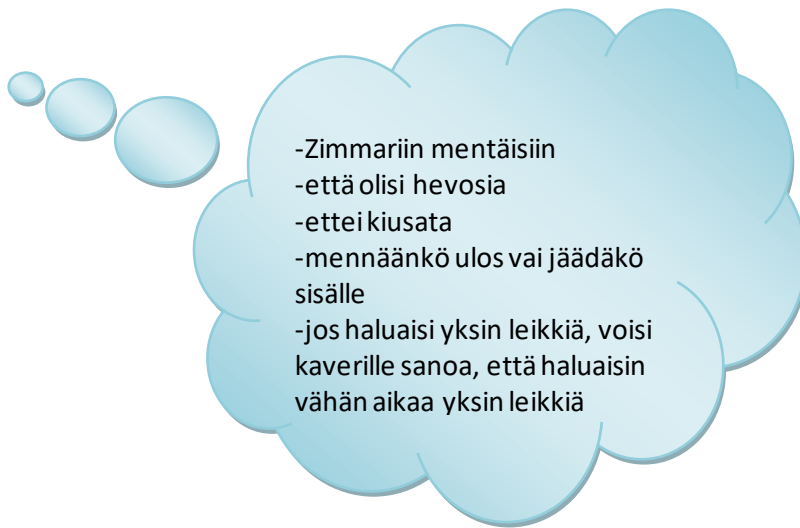
Mitä asioita on tärkeä oppia ennen kouluun menoa?

-
- kirjaimia, numeroita, uusia leikkejä
 - kirjoittamaan, viittaamaan ja uimaan
 - olemaan reippaasti, kuuntelemaan aikuisia, tottelemaan sääntöjä
 - ei saa kiusata toisia, otetaan toiset leikkiin
 - puhumaan englantia, olemaan hiljaa
 - ruokailutapoja

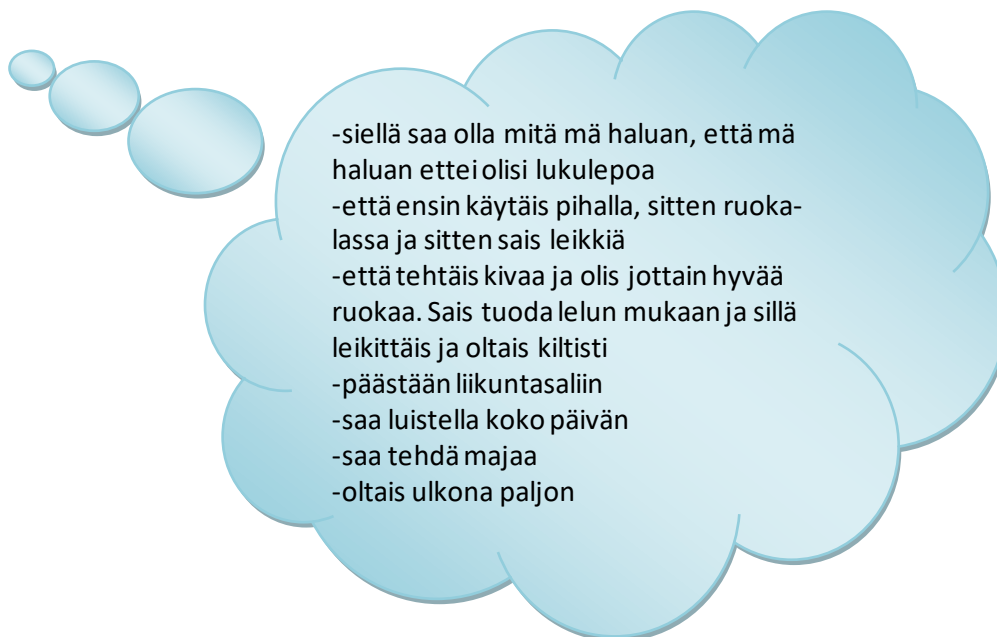
Mistä asioista saat päättää itse eskarissa?

-
- saan päättää mitä leikin ja piirrän, että paljonko ruokaa otan ruokalassa
 - kenen kanssa leikin, mitä leikeissä tapahtuu
 - että silloin leikitään kun mä haluan ja silloin lopetetaan leikki kun mä haluan
 - saa valita askarteluita
 - piirustuksista ja peleistä

Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa eskarissa?

Minkälainen sinusta olisi unelmien eskaripäivä?

1 KEMPELEEN KUNNAN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja –asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 3).

Kempeleen kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu esiopetusyksiköiden yhteisenä suunnitelmana. Yksiköissä tehdään omia painotuksia toimintasuunnitelmissa ja ryhmien esiopetussuunnitelmissa lukuvuosittain. Esiopetussuunnitelma laadittiin ja hyväksyttiin suomenkielellä annettavaa esiopetusta varten. Opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys noudattaa valtakunnallisen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Esiopetussuunnitelma julkaistaan sähköisenä versiona Kempeleen kunnan verkkosivuilla. Esiopetussuunnitelma on saatavilla myös painettuna esiopetusyksiköissä. Esiopetussuunnitelman laatimista määrittävät Kempele-sopimus, Hyvän kasvun ohjelma, Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma ja varhaiskasvatussuunnitelma. Ajatuksia työhön antoivat myös Palveluvaliokunta ja Valtuustoseminaari. Esiopetussuunnitelmaa työstettiin yhteistyössä kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman Kempeleen koulu –työryhmän kanssa.

Kunnallisen esiopetussuunnitelman hyväksyi kunnanhallitus. Työskentelyn ohjausryhmänä toimi varhaiskasvatuksen johtoryhmä, jonka jäseninä olivat varhaiskasvatuksen esimiehet. Opetussuunnitelmatyön laadintaa koordinoivassa työryhmässä eli koontiryhmässä oli esiopetusyksiköiden opettajia ja varhaiserityisopettaja. Koontiryhmä osallisti työhön muuta varhaiskasvatushenkilöstöä, vanhempia ja lapsia.

Tulevaisuudessa esiopetussuunnitelman jatkuvasta kehittämisestä ja arvioinnista vastaa koontiryhmä yhteistyössä ohjausryhmän kanssa. Koontiryhmä kokoontuu kerran vuodessa esiopetussuunnitelman arviointiin. Vanhemmat ja lapset osallistuvat esiopetussuunnitelman toteutumisen arviointiin vuosittain toimintakauden lopussa kasvatustalkuissa. Arviointia tehdään myös yhteistyössä Kempeleen Koulu -työryhmän kanssa.

2 ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsella on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon ja taidon aloilla (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12).

Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12).

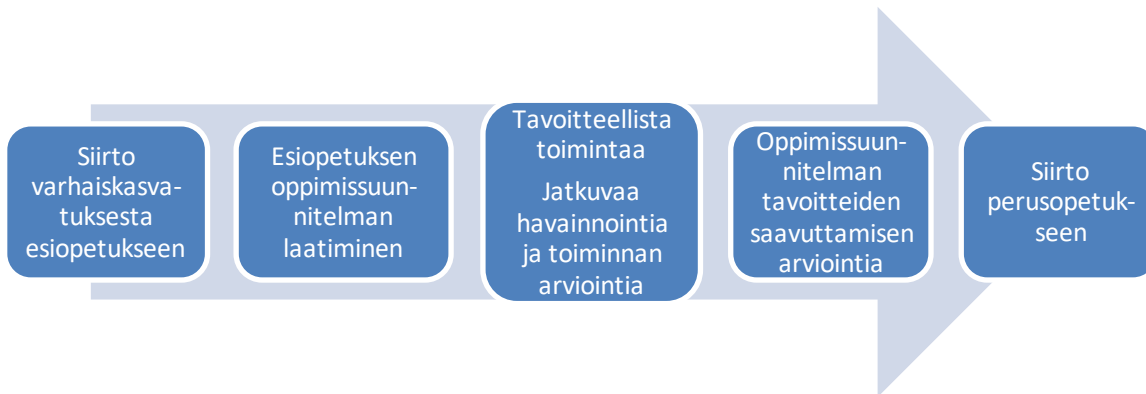
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Kunnilla on esiopetuksen järjestämisvelvollisuus. Esiopetus on perheille maksuton palvelu. Esiopetus sisältää maksuttoman aterian ja opetusvälineet sekä oppilashuollolliset tukitoimet mm. puhe- ja toimintaterapia. Huoltajilla on velvollisuus huolehtia, että lapsi osallistuu esiopetukseen. Kempeleessä esiopetusta järjestetään lapsen koulupiirin mukaisesti eri toimintayksiköissä: Ylikylän päiväkodin, Kirkonkylän esikoulupäiväkodissa, esiopetusryhmissä Santamäki- ja Linnakangastalossa, Honkasen ja Kokkokankaan päiväkodeissa ja Ketolanperän koulussa. Yksityiset päiväkodit voivat järjestää esiopetusta mikäli ryhmätoiminnan edellytykset täyttyvät. Esiopetusta järjestetään koulupäivinä yhteensä 700 tuntia lukuvuoden aikana. Esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää myös muita Kempeleen kunnan tarjoamia varhaiskasvatuksen palveluja. Kunnalla on velvollisuus huolehtia, että oppimisympäristö ja toiminta on turvallista.

Kempeleen esiopetuksen toteuttamisessa noudatetaan valtakunnallisen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin nojautuvaa paikallista suunnitelmaa. Kempeleen esiopetussuunnitelmassa on otettu huomioon paikalliset ominaispiirteet ja painotukset. Yhteisellä esiopetussuunnitelmalla taataan yhtenäinen ja tasavertainen esiopetus yksiköstä riippumatta. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista ja esiopetuksen aikana. Kunnan verkkosivuilta löytyy ajantasaiset ja tarpeelliset asiakirjat.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetus on tavoitteellista toimintaa, jossa jokaiselle lapselle laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Liite 1) yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa. Tavoitteiden asettamisen tarkoituksena on saada toiminta tukemaan jokaisen lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

Kuvio 1. Esiopetus osana oppimisen polkua

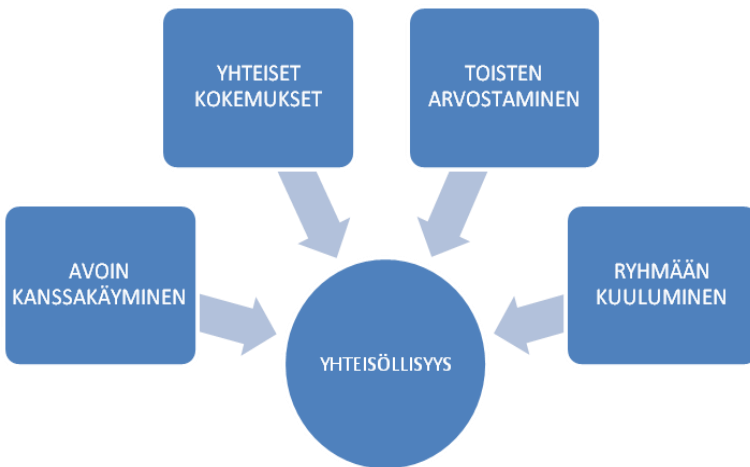
Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa myönteisten elämysten, oppimiskokemusten ja leikin kautta. Monipuolinen leikki on keskeistä esiopetuksessa. Sen kautta esiopetukselle asetettuja tavoitteita voidaan saavuttaa lapselle ominaisella ja mielekkäällä tavalla.

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan. Huoltajille ilmoitetaan esiopetusvuoden alussa poissaoloihin liittyvistä käytännöistä.

2.3 Arvoperusta

Kempeleen kunnan esiopetuksen arvoperustan taustalla ovat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvot (lasten yksilöllisyys, yhteisöllisyys, tasa-arvoisuus, hyvinvointi) ja Kempele-sopimuksen arvot (luovuus, yhteisöllisyys, lapsilähtöisyys, turvallisuus). Koontiryhmän pyynnöstä moniammatilliset tiimit pohtivat arvoja esiopetusyksiköissä keväällä 2015. Keskeisimmiksi esiopetuksen arvoiksi nousivat yhteisöllisyys, osallisuus, oppimisen ilo sekä turvallisuus ja hyvinvointi.

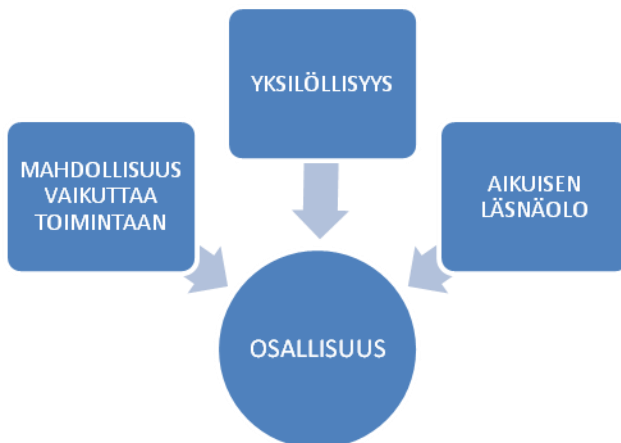
YHTEISÖLLISYYS

Kuvio 2. Esiopetuksen arvot: Yhteisöllisyys

Avoin kanssakäyminen huoltajien ja henkilöstön välillä edistää yhteisöllisyyden kehittymistä. Lapsiryhmän yhteisöllisyys kehittyy yhteisten kokemusten ja tekemisten kautta ja lisää ryhmään kuulumisen tunnetta. Aikuisten arvostava suhtautuminen lapseen ja toisiinsa antaa käyttäytymismallin lapsille.

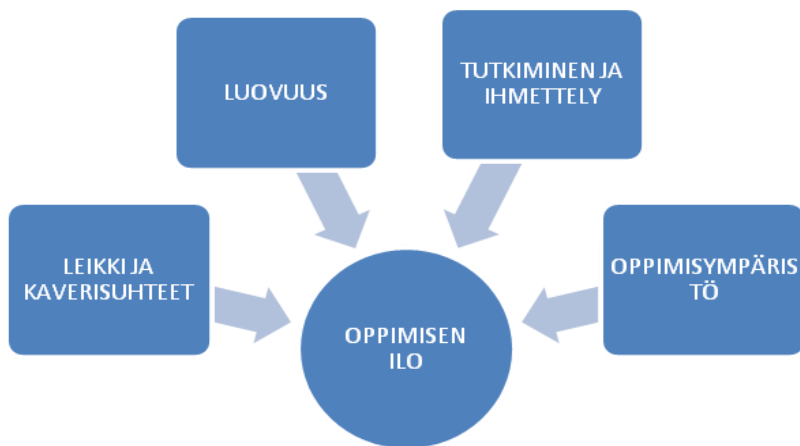
OSALLISUUS

Kuvio 3. Esiopetuksen arvot: Osallisuus

Lasta kannustetaan aktiiviseksi toimijaksi. Hän voi tehdä valintoja ja vaikuttaa omaan toimintaansa. Lasten aikaisempien kokemusten ja mielenkiinnon kohteiden huomioon ottaminen lisää osallisuutta. Aikuisen aito läsnäolo rohkaisee lapsia ideoimaan ja tuomaan esiin omia mielipiteitä. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on mahdollistaa sekä lasten että huoltajien vaikuttaminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Henkilöstö järjestää perheille tilaisuuksia keskinäiseen vuorovaikutukseen.

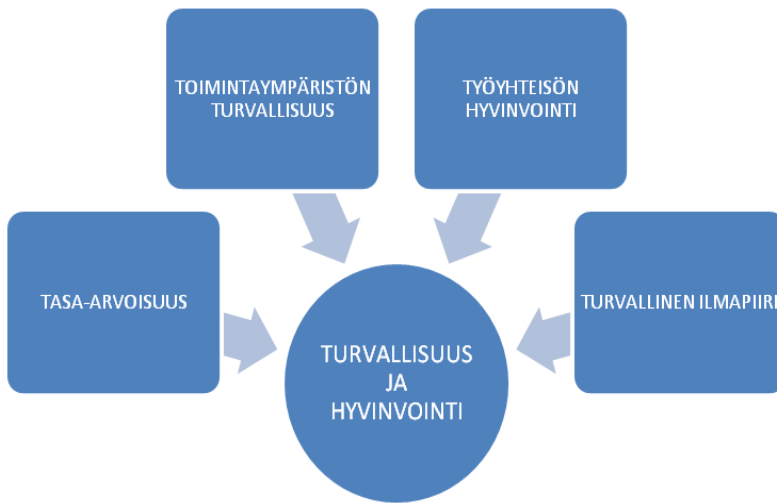
OPPIMISEN ILO

Kuvio 4. Esiopetuksen arvot: Oppimisen ilo

Oppimisen ilo, myönteiset tunnekokemukset ja luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Lapset sekä oppivat että syventävät oppimistaan leikissä. Leikki on myös vuorovaikutustaitojen harjoittelua. Aikuinen mahdollistaa leikin ja tukee sitä. Oppimisympäristö rakennetaan sellaiseksi, että se innostaa lasta luovuuteen, tutkimiseen ja aktiivisuuteen. Tutkimista on myös arkiympäristön ja sen muutosten havainnointi. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteita. Esiopetuksessa leikkiä ja oppimista eheytetään kokonaisuuksiksi, jotka saavat lapsessa aikaan oppimisen iloa ja halun oppia uutta.

TURVALLISUUS JA HYVINVOINTI

Kuvio 5. Esiopetuksen arvot: Turvallisuus ja hyvinvointi

Lasten hyvinvointia edistävät henkilöstön ja huoltajien välinen avoin yhteistyö. Hyvinvointia lisää myös se, että lapsella on tunne ja kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Häntä rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja solmimaan ystävyysuhteita. Kaikkia lapsia ja heidän huoltajiaan kohdellaan tasa-arvoisesti ja arvostavasti. Henkilöstö huolehtii toimintaympäristön turvallisuudesta ja ilmoittaa puutteista eteenpäin. Riittävä henkilöstö ja koulutus tukevat työyhteisön hyvinvointia.

2.4 Oppimiskäsitys

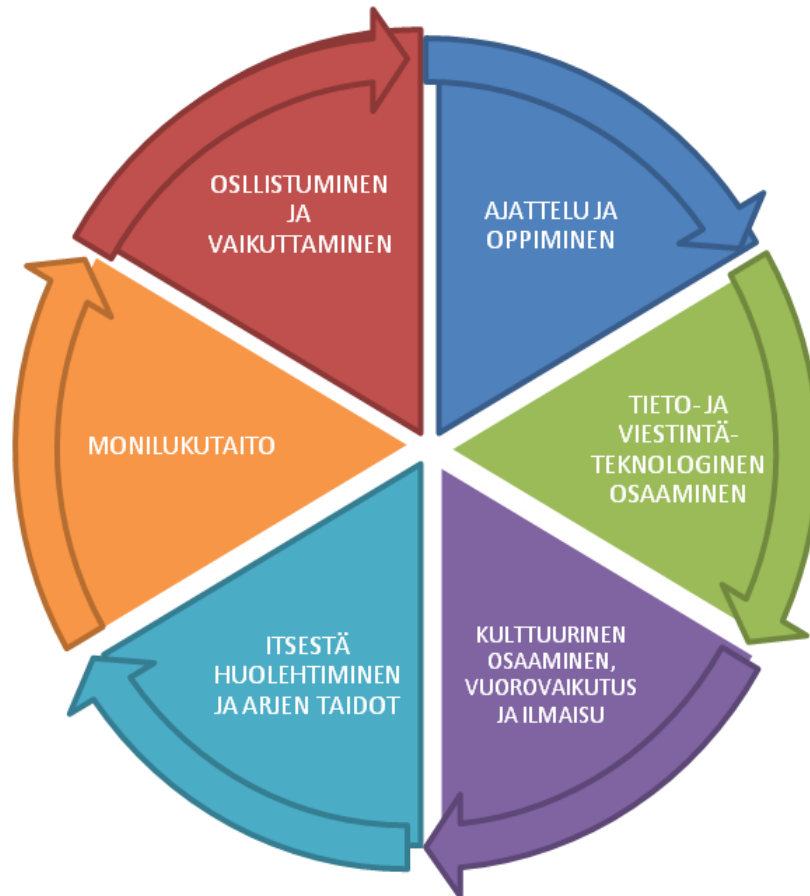
Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa lapsi on aktiivinen toimija vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppimisen lähtökohtana ovat lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. Kokemus osallisuudesta ja ryhmään kuulumisesta edistää oppimista. Lasta kuunnellaan ja hänen kanssaan keskustellaan ja hänen mielenkiinnon kohteensa huomioidaan. Oppiminen saa aikaan halun oppia lisää.

Taulukko 1. Oppimisen avaintekijät

VUOROVAIKUTUS Lapset oppivat uusia tietoja ja taitoja toisten lasten ja aikuisten sekä eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa	ITSELUOTTAMUS Luottamus omiin mahdollisuuksiin oppijana.
OPPIMISEN ILO Myönteiset tunnekokemukset ja oppimisen ilo. Rohkeus kokeilla ja luoda uutta.	KONTEKSTUAALISUUS Oppiminen perustuu aiempiin kokemuksiin ja osaamiseen. Opittavilla asioilla on yhteys lapsen arkeen ja kokemusmaailmaan.
LAPSEN TAPA TOIMIA Lapsi oppii leikkimällä, liikkumalla, tutkimalla, erilaisia työtehtäviä tekemällä, itseään ilmaisemalla ja luovassa toiminnassa.	KOKONAISETVAALISUUS Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alainen osaaminen on tiedonalojen rajat ylittävää osaamista, joka otetaan huomioon kaikessa esiopetuksessa. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle ja kestäväen elämäntavan omaksumiselle. Laaja-alainen osaaminen on tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus. Se tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Opetettavia tietosisältöjä merkityksellisempää ovat toteutettava oppimiskäsitys, työskentelytavat ja oppimisympäristö.

Kuvio 6. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Taulukko 2. Laaja-alaisen osaamisen sisällöt

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN	TULEVAISUUDEN T Aidot	TYÖTAVAT
Ajattelu ja oppiminen	<ul style="list-style-type: none"> -tiedon jäsentäminen ja uuden luominen -muisti ja mielikuvituksen käyttö -oppimaan oppiminen -oivaltaminen ja uuden löytämisen ilo -kysyminen ja kyseenalaistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> -ongelmaratkaisu- ja tutkimustehtävät -lorut, musiikki, draama -leikit ja pelit -monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset -kertominen ja kuuntelu
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<ul style="list-style-type: none"> -vuorovaikutus, itseilmaisu, eri näkemysten ymmärtäminen -tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen -yhteistyötaidot -hyvät tavat -omien juurien ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> -yhdessä toimiminen -itseilmaisu eri keinoin -leikit, sadut, tunnekortit -omaan lähiympäristöön, kulttuuriin ja perinteeseen tutustuminen -minä ja perhe –teeman käsittely
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<ul style="list-style-type: none"> -kestävä elämäntapa -hyvinvointi ja terveys -laitteiden ja välineiden turvallinen käyttö -turvallinen liikkuminen liikenteessä -vastuu omasta toiminnasta 	<ul style="list-style-type: none"> -monipuolinen liikunta -levon ja ravinnon merkityksen ymmärtäminen -hyvä yhteistyö kotien kanssa -liikkuminen lähiympäristössä opetellen liikennesääntöjä -omista tavaroista ja ympäristöstä huolehtiminen
Monilukutaito	<ul style="list-style-type: none"> -kuvalukutaito -lukeminen ja kirjoittaminen -numeerinen lukutaito -medialukutaito -erilaisten viestien tulkinta ja tuottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> -kuvista keskusteleminen ja niiden tulkitseminen -kuullun ymmärtäminen -kirjoitetun tekstin tutkiminen ja tuottaminen -kirjojen lukeminen, lukudiplomi -saduttaminen -toden ja epätoden erottaminen
Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> -välineiden käytön opettelu turvallisesti ja ergonomisesti -lapsi oppii vähitellen vastaanottajasta osallistujaksi 	<ul style="list-style-type: none"> -näppäintaidot, hiiren käyttö, tietokoneen avaaminen ja sulkeminen -välineisiin ja ohjelmiin tutustuminen aikuisen kanssa (liite 9)
Osallistuminen ja vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> -aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen -taito ja halu osallistua yhteiseen toimintaan, vertaisryhmään kuuluminen -luottamus omiin vaikutusmahdollisuuksiin -auttaminen ja avun pyytäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - omaan toimintaan liittyviä valintoja arjessa -ryhmä- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu -lapsia kuunnellaan ja heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa

3 KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuria muovaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä arvot, oppimiskäsitys ja esiopetusta koskevat tavoitteet. Siihen vaikuttavat myös johtamisrakenteet ja käytännöt, henkilöstön ammattitaito, tilat, välineet ja materiaalit. Toimintakulttuuri kehittyy ja näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa ja tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista.

Esiopetusyksiköiden toimintakulttuuri muotoutuu vuosittain esiopetusryhmien tarpeiden mukaan siten, että henkilöstörakenne, lapsiryhmän koko ja rakenne sekä käytettävissä olevat tilat tukevat lapsen kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset huomioidaan toiminnassa. Perheiden arvoja kunnioitetaan ja toiveet otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. Lapsella tulee olla tunne, että häntä kuullaan ja hän voi osallistua itseään koskeviin asioihin ja toimintaan. Lasten on tärkeää kokea, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

3.1 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä. Oppimisympäristössä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen ja esteettömyyteen. On tärkeää kiinnittää huomiota myös valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Lapsen viihtyvyyttä ja oppimista edistää hyväksyvä ja positiivinen ilmapiiri. Oppimisympäristöä on myös rakennusten ulkopuolella. Kempeleessä metsää ja lähiluontoa on helppo hyödyntää monipuolisena oppimisympäristönä. Leikkiä ja lapsen mielenkiinnon kohteita hyödynnetään tietojen ja taitojen laajentamiseksi. Aikuisen tehtävä on suunnitella ja tarjota materiaaleja ja välineitä niin, että ne innostavat lasta tutkimaan ja kokeilemaan.

3.2 Yhteistyö esiopetuksen aikana

Tärkein yhteistyökumppani esiopetuksessa ovat lapsen huoltajat. Päivittäiset kohtaamiset ja erikseen järjestettävät kasvunkeskustelut ovat erityisen tärkeitä lapsen kasvun ja oppimisen tuen kannalta. Lisäksi huoltajat voivat osallistua esiopetuksen toimintaan hyödyntämällä omaa osaamistaan ja tieto-taitoaan (esim. ammatista kertominen ja työpaikkoihin tutustuminen). Vanhempien keskinäisiä kohtaamisia järjestetään mahdollisuuksien mukaan toimintakauden aikana esim. vanhempaintoimikunnassa.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö on tärkeää laadukkaalle toiminnalle. Yksiköiden omat linjaukset kirjataan perehdytyskansioon kaikkien nähtäville. Ryhmän esiopetussuunnitelmaan kirjataan koko ryhmää koskevat sopimukset ja suunnitelmat. Suunnittelulle, arvioinnille ja kehittämiselle tulee varata riittävästi aikaa.

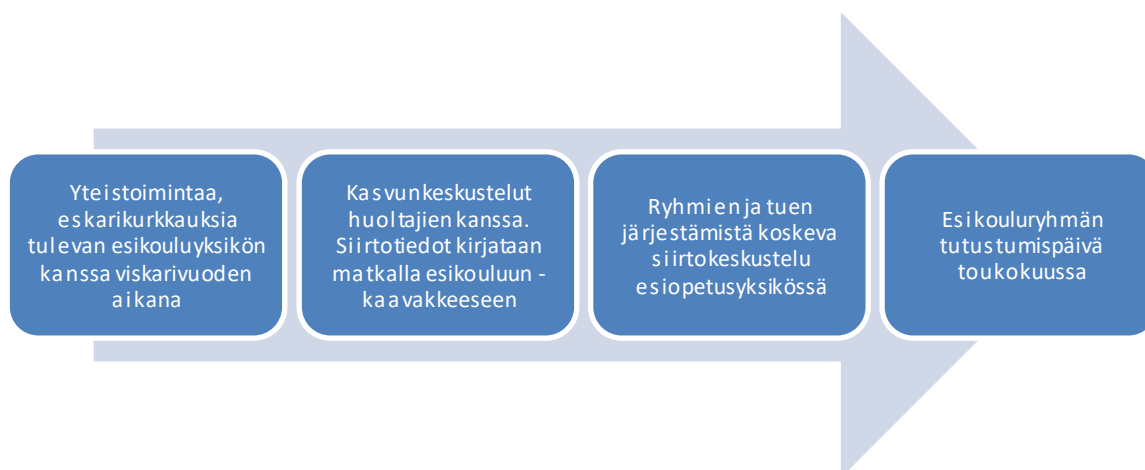
Yksikön ulkopuolinen moniammatillinen yhteistyö on tärkeää lapsen hyvinvoinnin ja sujuvan oppimisen polun kannalta. Yhteistyötä tehdään terveyden- ja sosiaalihuollon sekä kuntouttavien tahojen kanssa esim. puhe-, toiminta-, ja fysioterapeutit. Oppilashuollolliset palvelut ovat osa esiopetuksen moniammatillista yhteistyötä.

Monialaista yhteistyötä toteutetaan mm. koulun, kirjaston, seurakunnan, Zimmarin, pelastuslaitoksen, kulttuuritoimen, urheiluseurojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa. Pienet tutustumiset ja kohtaamiset lisäävät oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tutustuttavat lasta häntä ympäröivään yhteiskuntaan. Monialaista yhteistyötä kehitetään jatkuvasti.

3.3 Yhteistyö siirtymävaiheissa

Kempeleessä on määritelty siirtymävaiheiden käytänteet Nivelvaiheet –asiakirjassa. Esiopetus suunnitelmassa nivelvaiheilla tarkoitetaan siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen. Nivelvaiheissa yhteistyötä tekevät huoltajat, lastentarhanopettajat, esiopettajat ja luokanopettajat. Varhaiserityisopettaja ja erityisopettaja osallistuvat keskusteluihin tarvittaessa. Keskusteluissa voi olla mukana myös muita asiantuntijoita. Nivelvaiheissa siirretään kasvatuksen ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa lapsesta vastaanottavalle taholle. Näin saadaan järjestettyä tarvittavat tukitoimet lapsen edun mukaisesti ennen uuteen ryhmään siirtymistä. Nivelvaiheissa huomioidaan myös kaveriasiat.

Viskari-eskari yhteistoimintaa järjestetään lähiympäristössä olevien yksiköiden välillä mahdollisuuksien mukaan. Huomioidaan myös seurakunnan kerhoissa ja perhepäivähoidossa sekä yksityisissä päiväkodeissa olevat viisivuotiaat. Esikouluyksikön johtaja järjestää siirtokeskustelut joissa on mukana lastentarhanopettaja ja esiopettaja, mahdollisesti päiväkodin johtaja, erityisopettaja sekä varhaiserityisopettaja. Toukokuussa kaikki esikoululaiset ja heidän huoltajansa kutsutaan tutustumispäivään.

Kuvio 7. Viskarista esikouluun

Esiopetuksen ja koulun yhteinen toiminta on tärkeä osa oppimisen jatkumoa. Esiopettaja ja luokanopettaja suunnittelevat ja toteuttavat yhteistä toimintaa, jonka avulla esikoululaiset tutustuvat koulumaailmaan. Keväällä arvioidaan oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä oppimisen valmiuksia ja mahdollisia tuen tarpeita. Keskusteluissa on mukana esiopettaja, huoltaja ja tarvittaessa erityisopettaja. Näiden pohjalta esiopettaja siirtää luokkien muodostamisessa tarvittavia tietoja kouluun. Siirtokeskustelussa esiopettaja antaa luokanopettajalle olennaisen siirtotiedon touko- tai syyskuussa. Kouluun tutustuminen on kaikille koulutulokkaille toukokuussa.

Kuvio 8. Esiopetuksesta alkuopetukseen

Yhteistyö varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen välillä mahdollistaa lapsen ehyen ja turvallisen oppimisen polun. Kehittämisen kohteena on luoda vakiintuneita käytänteitä yhteistyölle. Niiden lisäksi voi olla yksikkö- ja ryhmäkohtaisia tapoja toteuttaa yhteistyötä. Oppimisen jatkumon kannalta on tärkeää, että henkilöstöllä ja lapsilla on mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä.

3.4 Kempeleen esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet

Kempeleen esiopetussuunnitelma on kaikille yksiköille yhteinen. Sen lisäksi yksiköissä tehdään oman vuosisuunnitelma ja esiopetusryhmissä laaditaan ryhmäesiopetussuunnitelma. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan on yhteinen lomake. Esiopetuksen toiminnan suunnittelua tukevat kaikille yhteiset tehtävistöt ja niiden tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan vuosittain. Lapsen kehityksen ja oppimisen arvioinnin sekä lapsen itsearvioinnin menetelmiä kehitetään.

Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön yhteistyötä kehitetään, ja sille sovitaan kunnan yhteiset käytänteet. Siirtymävaiheiden yhteistyötä toteutetaan suunnitellusti. Esiopetuksen koordinoija ohjaa esiopetuksen kehittämistä ja arviointia. Hän huolehtii kunnan esiopettajien yhteisistä tapaamisista vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Kempeleessä tiivistetään esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä vaiheittain. Kempeleessä siirrytään joustavaan esi- ja alkuopetukseen lukuvuoteen 2020–2021 mennessä. Tällä tarkoitetaan toiminnallista yhteistyötä. Viskarit ja eskarit muodostavat oman toiminnallisen kokonaisuutensa. 1-2 luokat toimivat yhdysluokkapa-reina. Vähintäänkin kevätlukukausi toteutetaan tavoitteellista ja toiminnallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen kesken joustavan ryhmittelyn keinoin, vähintään 2h/viikossa. Tavoite on, että oppilaalla kehitty myönteinen kuva itsestään oppijana. Toiminnallisen yhteistyön kautta tuetaan lapsen oppimisen jatkumoa.

4 ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eritavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: toisaalta sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta ja toisaalta tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista.

4.1 Monipuoliset työtavat

Monipuoliset työtavat ovat sekä oppimisen väline että oppimisen kohde. Lapsia ohjataan kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja. Lapset saavat kokemuksia työskentelystä erikokoisissa ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti.

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki on keskeistä esiopetuksessa. Leikkiä ja pelejä hyödynnetään uusien asioiden oppimiseen ja syventämiseen.

Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Lapsia kannustetaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelämään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti kohti yhteistä päämäärää. Lapset ovat aktiivisesti mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja heillä on ymmärrys mitä heiltä odotetaan.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristössä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opeteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppimisympäristö tulee järjestää sellaiseksi, että lasten on helppo käyttää välineitä, tutkia ja keillä asioita myös itsenäisesti.

Työtapoja ja niiden toimivuutta arvioidaan jatkuvasti lapsiryhmän tarpeiden sekä heiltä ja huoltajilta saadun palautteen mukaan.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi esiopetuksessa auttaa suunnittelemaan ja kehittämään opetusta ja toimintaa. Sen avulla tuetaan lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointiin osallistuvat esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat.

Tavoitteellisen ja lapsen kehittymistä tukevan esiopetuksen järjestämiseksi on tärkeää tutustua lapsen aikaisempaan kasvuympäristöön, kehitykseen ja mielenkiinnon kohteisiin. Keväällä ennen esiopetusvuoden alkua esiopetusyksiköissä järjestetään tilaisuus, jossa lapsen aikaisemmasta hoitopaikasta, kerhotoiminnasta tai perhepäivähoidosta siirretään tulevaa esiopetusvuotta ajatellen oleellinen tieto.

Esiopetusvuoden alussa lapseen tutustutaan monipuolisesti. Alkukartoitustehtävät auttavat luomaan kokonaiskuvaa lapsesta ja hänen tiedoistaan ja taidoistaan sekä kiinnostuksen kohteistaan. Syksyllä syyslokakuussa esiopetusryhmän opettaja laatii yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS). Suunnitelmaan kirjataan kunkin lapsen tarpeet, vahvuudet ja tavoitteet pedagogiselle toiminnalle.

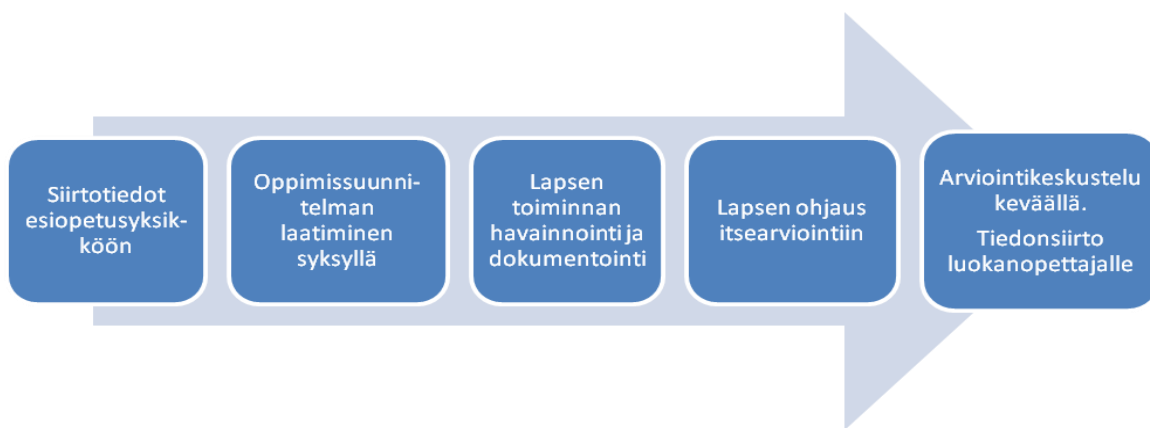
Lasten työskentelyn, oppimisen ja käyttäytymisen havainnointi on tärkeää, jotta opetusta, toimintaa ja oppimisympäristöä voidaan suunnata lapsen ja ryhmän tarpeita vastaavaksi. Tärkeintä on rakentaa lapsen myönteistä minäkuvaa itsestään oppijana onnistumisten ja kannustavan ja arvostavan palautteen avulla. On tärkeää luoda ryhmään ilmapiiri jossa lapsi uskaltaa myös epäonnistua.

Lapsia ohjataan itsearviointiin korostaen sitä, että jokaisella lapsella on oma oppimisen polkunsä. Itsearvioinnin tukena käytetään lapsen oppimista havainnollistavaa arviointimenetelmää. Sen avulla hänen on helppompaa hahmottaa erilaisia oppimisen alueita ja joka tekee edistymisen näkyväksi. Esiopetusyksikkö päättää, mitä arviointimenetelmää käyttää.

Lasten kanssa arvioidaan myös yhteisten tehtävien onnistumista. Huoltajat osallistuvat arviointiin ja heidät pidetään tietoisina lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumisesta esiopetusvuoden aikana. Esiopettaja, huoltajat ja lapsi arvioivat yhdessä tavoitteiden toteutumista kevätkeskustelussa. Keskustelussa on tärkeää lasta arvostava ja kannustava ilmapiiri. Arviointimenetelmää voidaan käyttää keskusteluissa opettajan kanssa lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle tai esiopetuspaikan vaihtuessa.

Ryhmäesiovetussuunnitelman avulla esiopetuksen henkilöstö arvioi opetuksen laadun toteutumista ja sen kehittämistä. Huoltajia ja heiltä toiminnasta saatua palautetta kuunnellaan jatkuvasti esiopetusvuoden aikana. Keväällä vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa pyydetään vanhempien arviota esiopetusvuoden toiminnasta ja miten lapsen esiopetussuunnitelma on toteutunut.

Lapselle annetaan esiopetusvuoden päättyessä osallistumistodistus (Liite 2). Todistus pohja on koko kunnan esiopetusyksiköissä sama ja se on saatavissa O- asemalla. Todistus pohjaan voi lisätä valokuvia.

Kuvio 9. Arviointi esiopetuksen aikana

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Ehetyssä opetuksessa oppimiskokonaisuudet muodostuvat lasta kiinnostavista asioista ja opetukselle asetetuista yhteisistä tavoitteista, jotka on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi: ilmaisun monet muodot, kielen rikas maailma, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan ja kehityn.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ohjaavat opettajan työtä. Eri kokonaisuuksia, tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. Lapselle kehittyy oman oppimisen polku, jossa on sopivasti yksilöllisiä haasteita ja tukea.

ILMAISUN MONET MUODOT

Yleiset tavoitteet	
Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 31).	
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet	
Musiikillinen toiminta	-on monipuolista ja moniaistista -tavoitteena vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin -kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja

	<p>oman musiikin luomisen avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - laulut, musiikkityylit ja soittimet - musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan - havainnoidaan äänen tasoa, kestoja, voimaa ja sointivärejä - kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä
Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisuus	<ul style="list-style-type: none"> - tehdään, tulkitaan ja arvioidaan erilaisia kuvia - kokeillaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja esim. maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä - tutustutaan taideteoksiin, medioiden kuviin, esineiden muotoiluun sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteisiin
Käsitöiden tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisten työvälineiden ja materiaalien käyttö - perustekniikat ja taidot - lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä - yksi pidempikestoinen käsityö - käsityöperinteet
Suullinen ja kehollinen ilmaisu	<ul style="list-style-type: none"> - harjoituksia ja leikkejä monipuolisesti - mielikuvituksen, kokemusten ja havainnointien työstäminen - lorut, runot ja lasten kirjallisuus - spontaani ilmaisu ja yhteisesti suunnitellut prosessit - draamatoiminta, sanataide ja tanssi

KIELEN RIKAS MAAILMA

Yleiset tavoitteet	
<p>Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää lukua ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhuttu kieli on tärkeä ja arvokas (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 33).</p>	
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet	
suomenkielen taito	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa - ohjataan lapsia kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa - pohditaan yhdessä sanojen merkityksiä ja sanoilla leikitellään

	<ul style="list-style-type: none"> -yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa - tarinoiden tekeminen esim. saduttamalla tai digitarinoilla -lapsille luetaan erilaisia tekstejä ja niistä keskustellaan yhdessä -kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi -kirjoitettua ja puhuttua kieltä tutkitaan yhdessä -lapsia ohjataan havaitsemaan, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänneisiin -lukutaidon kehittymistä tuetaan järjestämällä heille mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen -yhdessä ja omatoimisesti tunnistetaan ja tuotetaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojen ja mielenkiinnon mukaisesti mielekkäissä asiayhteyksissä - käytetään monipuolisesti lastenkirjallisuutta -tutkitaan ja luetaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä sekä kerrotaan ja ilmaistaan eri tavoin kuulemaansa tai lukemaansa -tuetaan hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä lasten kykyä hahmottaa tilaa ja suuntia -tarkoituksenmukainen kynäote ja näppäimistöjen käyttö
Eri kielet	<ul style="list-style-type: none"> -havainnoidaan eri kieliä (erityisesti lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja) yhdessä lasten kanssa -autetaan lapsia havaitsemaan ympäröivän maailman kielellinen ja kulttuurinen rikkaus ja kiinnostavuus -erikieliset laulut, leikit ja viittomat

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

Yleiset tavoitteet

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niihin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelyle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 34).

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet	
Historiallinen näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> -tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen historiallisesta näkökulmasta, aihetta lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisu- tapoja hyödyntäen -opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä -tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään -juhlaperinteet, kertomukset, perinneleikit ja vanhat laulut
Yhteiskunnalliset asiat	<ul style="list-style-type: none"> -keskustellaan lapsia kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista -tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti -pohditaan mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta -tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleis- sopimusta lapsen oikeuksista -laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä (-> autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia) -lähiympäristöä hyödynnetään niin että lapsilla on mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskoke- mukseen
Eettinen kasvat	<ul style="list-style-type: none"> -koko ryhmälle yhteistä eettistä kasvatusta -liitetään lasten arkeen ja käytännön tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja -lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan raken- tavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita -pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, tyttönä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista -yhteiset keskustelut, roolileikit sekä sadut ja median kertomuk- set -voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja
Katsomuskasvat	<ul style="list-style-type: none"> - lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset sekä uskonnottomuus voidaan nostaa yhteisen tutus- tumisen kohteeksi -liitetään arjen asioihin, juhliin ja ajankohtaisiin tapah- tumiin, joilla on uskonnollista tai katsomukse llista merkitystä -tavoitteena auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioit- tamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden

	<p>erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> -rohkaistaan lapsia erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa toimien (samalla heidän valmiutensa ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä sanoja ja käsitteitä vahvistuvat) - vierailut ja lähiympäristön tapahtumat - Uskonnollista sisältöä sisältävistä tilaisuuksista tiedotetaan hyvissä ajoin ja huoltajalla on mahdollisuus valita lapselleen vaihtoehtoinen toiminta.
--	--

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

Yleiset tavoitteet	
<p>Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamiseen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.</p> <p>Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.</p> <p>Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 36).</p>	
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet	
<p>Matemaattiset taidot</p>	<ul style="list-style-type: none"> -kehitetään matemaattisia taitoja toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä -tutustutaan matematiikkaan ja sen osa-alueisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien -innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla -havaintoja harjoitellaan esittämään itse kuvien sekä erilaisten välineiden avulla - paljon mahdollisuuksia luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia -muistia kehittäviä leikkejä ja tehtäviä -toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyä ja ratkaisujen etsimistä -lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti leikkien ja työskennellen

	<ul style="list-style-type: none"> -havainnoidaan lukumääriä ympäristöstä sekä liitetään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin -lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan - lukujonotaidot ja nimeäminen -tuetaan tason ja tilan hahmottamista - kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan sijainti- ja suhdettä käsitteitä (edessä, ylhäällä ja joka toinen) -mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun -ympäristössä olevien muotojen tarkastelua ja nimeämistä -mittaamista keholla ja eri välineillä - ajankäsitteet (mm.joskus, eilen ja aamulla) - vuorokaudenajat -leikit, pelit ja tarinat sekä tieto- ja viestintäteknologia
Ympäristökasvatus	<ul style="list-style-type: none"> -tarjoaa luontokokemuksia sekä mahdollisuuksia tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin - ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla - havainnoista keskusteleminen ja havaintotietojen luokittelu -luontoon liittyvien käsitteiden käyttö ja päätelmien tekeminen sekä syy-seuraus suhteiden pohtiminen -lasten luonnontuntemuksen hyödyntäminen opetuksessa -tiedon hankinnan harjoittelu hakeamalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista -luodaan pohjaa kestäväälle elämäntavalle tutustumalla luonnonsuojeluun -lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä
Teknologiset ratkaisut	<ul style="list-style-type: none"> -havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta -tutustutaan teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen -kannustetaan lapsia kuvailemaan tekemiään ratkaisuja -opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita

KASVAN JA KEHITYN

Yleiset tavoitteet	
<p>Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä esiopetuksen oppimisympäristöissä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 37).</p>	
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet	
Liikkuminen	<ul style="list-style-type: none">-innostetaan lapsia liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa-liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät, kehonhallinta sekä heidän taitonsa hahmottaa omaa kehoaan vahvistuu-ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona- yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa-harjoitellaan arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot)- taitoratoja, kierimistä, kiipeämistä, juoksuja, hypelyä, työntämistä, käytetään monipuolisesti eri välineitä ja palloja- sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittäviä pelejä ja leikkejä
Ruokaan liittyvä osaaminen	<ul style="list-style-type: none">-ruokailutilanteita käytetään päivittäisen terveyttä edistävän syömisestä oppimisympäristönä-ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin-suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen
Kohtuullinen kuluttaminen	<ul style="list-style-type: none">-tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan kohtuullisen kuluttamisen merkityksestä- lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana

<p>Hyvinvointi ja terveys</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä hyvinvoinnille ja terveydelle -pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin -harjoitellaan kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa arjen tilanteissa -havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon -haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea
<p>Turvallisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> -tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen -havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita -tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa -rohkaistaan lapsia hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdattaessaan sekä kertomaan huolistaan -harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä -harjoitellaan turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla

5 LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKEA

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 44).

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Yhteistyö huoltajien, esiopetushenkilöstön, erityisopettajien ja muiden tuen ammattihenkilöiden kesken on tärkeää tuen tarpeen havaitsemisessa, tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajat eivät voi kieltää lapseltaan oikeutta kasvun ja oppimisen tukeen. Heidän suostumustaan ei tarvita tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun. Tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on tärkeää, jotta tieto lapsen saamista tukitoimista voidaan hyödyntää esiopetuksessa.

Esikouluikäisten erityisopetuksesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettajat tai perusopetuksen laaja-alainen erityisopettaja. Osa-aikainen erityisopetus toteutetaan siten, että varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat mukana tuen tarvetta kartoittavien tehtävien toteuttamisessa, arvioinnissa, tukitoimien suunnittelussa sekä henkilökunnan konsultoinnissa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena.

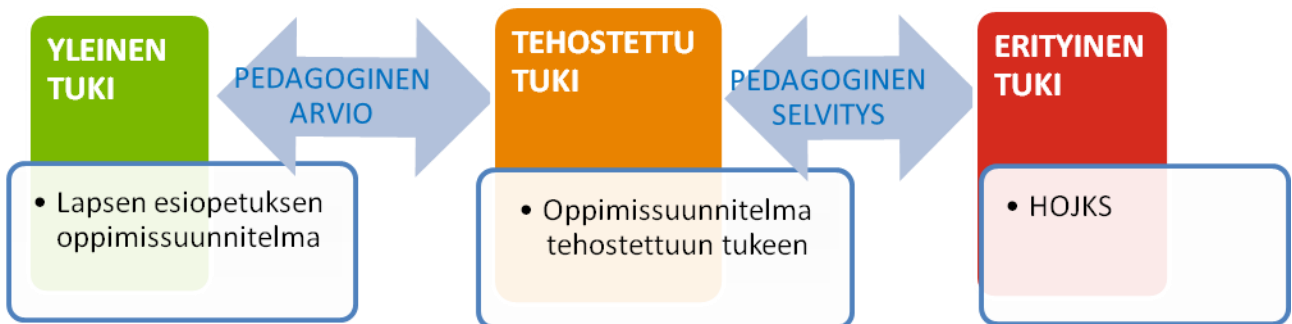
Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Tuen tarpeen selvittämiseksi lasten osaamista arvioidaan erilaisilla tehtävistöillä esiopetusvuoden aikana. Tehtävistöissä kartoitetaan: kielellisiä, matemaattisia, hahmottamiseen sekä luku- ja kirjoittamiseen oppimisen valmiuksia. Motorisia-, keskittymis-, tarkkaavaisuus- ja tunnetaitoja havainnoidaan ryhmässä arjen toiminnoissa.

Kouluvalmiuden arvioinnit tehdään helmikuussa moniammatillisena yhteistyönä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisopettajien sekä psykologin kanssa. Arviointien perusteena käytetään esiopetusvuoden aikana ryhmissä tehtyjä tehtävistöjä sekä lapsen taitoja kokonaisuutena.

Esiopetusryhmässä yhtenä tukimuotona ovat erityislastenohjaajat, jotka työskentelevät ryhmä- tai henkilökohtaisena ohjaajana. Erityislastenohjaajien resursointi esiopetusryhmään arvioidaan vuosittain lasten tuen tarpeiden perusteella.

Esikouluikäisten kuntoutuspalveluihin ohjautumisesta vastaa moniammatillinen työryhmä eli neuvolatiimi. Siihen kuuluvat lääkärit, terveydenhoitajat, puheterapeutti, fysioterapeutti, psykologi, neuvolan ja varhaiskasvatuksen perhetyöntekijät, sosiaalityöntekijät ja erityiskasvatuksesta vastaavat henkilöt. Neuvolatiimin tarkoituksena on kartoittaa lapsen kuntoutuksen ja tuen tarvetta sekä päättää tukitoimien aloittamisesta. Neuvolatiimissä käsitellään lapsen asiaa vanhempien luvalla luottamuksellisesti.

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.

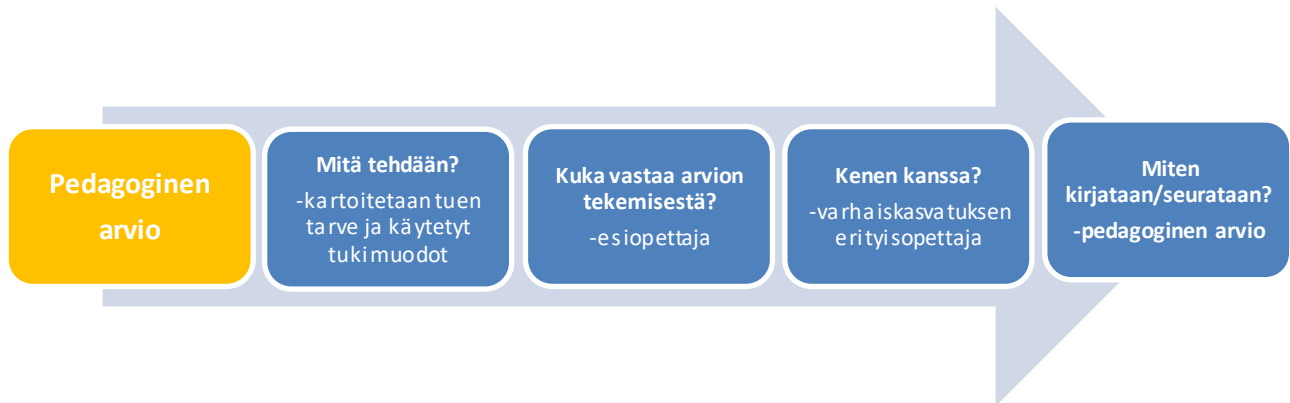
Kuvio 10. Tuen kolmiportaisuus

5.1.1 Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on lapsen yksilöllisen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin perusta. Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeisiin heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä se edellytä tutkimuksia tai päätöksiä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä erilaisia pedagogisia menetelmiä, välineitä ja materiaaleja, joustavia ryhmittelyjä, opettajien ja muun henkilöstön yhteistyötä sekä osaaikaista erityisopetusta. Yleisen tuen menetelmillä on tärkeä merkitys vaikeuksien ennaltaehkäisyssä. Tiivis yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

5.1.2 Tehostettu tuki

Tehostettua tukea annetaan silloin kun yleinen tuki ei riitä. Se on vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu kirjalliseen **pedagogiseen arvioon**, jossa esiopetuksesta vastaavat opettajat arvioivat lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanteen ja arvion tehostetun tuen tarpeesta.

Kuvio 11. Pedagoginen arvio

Pedagogisessa arvioissa (Liite 3) kuvataan lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet. Pedagoginen arvio sisältää tietoa lapsen saamasta yleisestä tuesta ja arvion eri tukimuotojen vaikutuksista. Pedagogisessa arvioissa kuvataan arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea. Opettajat laativat kirjallisen pedagogisen arvion hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita ja lapsen varhaiskasvatus- ja kuntoutussuunnitelmia. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää lapsen tuen tarvetta kartoittaessa ja tukea suunniteltaessa, mutta tehostetun tuen aloittamiseen ei tarvita huoltajan suostumusta. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014). Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen yleiseen tukeen käsitellään moniammatillisesti pedagogisella Varikolla.

Kuvio 12. Oppimissuunnitelma

Tehostetun tuen oppilaille laaditaan **oppimissuunnitelma** (Liite 4) lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta. Oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajan ja lapsen kanssa, ellei siihen ole estettä. Tarvittaessa siihen osallistuu myös muita asiantuntijoita. Aiempia varhaiskasvatus- ja kuntoutussuunnitelmia voidaan hyödyntää. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

5.1.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan lapselle, jonka kasvun kehityksen ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi yleisen ja tehostetun tuen muodoilla. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Ennen erityisen tuen aloittamista lapselle tehdään **pedagoginen selvitys**, joka sisältää kuvauksen saadusta tehostetusta tuesta sekä lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanteesta. Pedagogisen selvityksen laadintaan osallistuu esiopettaja ja moniammatillinen oppilashuoltoryhmä.

Kuvio 13. Pedagoginen selvitys

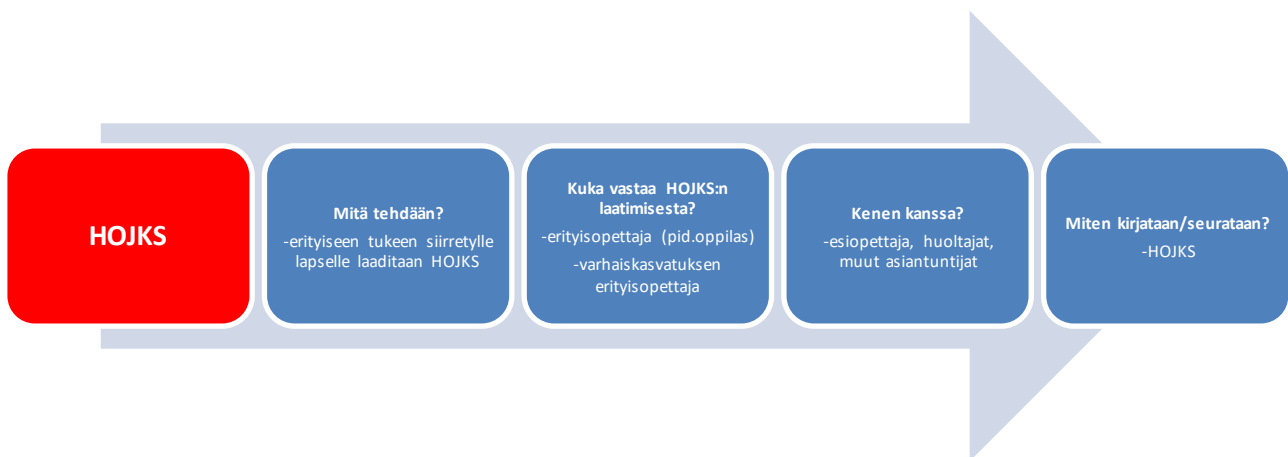
Pedagogisen selvityksen (Liite 5) laatimisessa hyödynnetään mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arvioita ja oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää onnistuneen tuen suunnittelun ja toteutumisen vuoksi. Huoltajan luvalla voidaan hyödyntää myös aiempia varhaiskasvatus, kuntoutus- ja esiopetussuunnitelmia. Tarvittaessa pedagogisen selvityksen lisäksi voidaan hankkia asiantuntijalausuntoja.

Selvityksen sekä muiden mahdollisten asiantuntijalausuntojen perusteella tehdään **erityisen tuen päätös** (Liite 6). Erityisen tuen päätös voidaan myös tehdä ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista psykologin tai lääketieteellisen lausunnon perusteella.

Esiopetusyksikön johtaja tekee pedagogisen selvityksen tai asiantuntijalausuntojen perusteella esityksen erityisen tuen aloittamisesta, jonka jälkeen varhaiskasvatusjohtaja tekee hallintolain mukaisen päätöksen. Vastaavalla tavalla pidennetyn oppivelvollisuudesta ja erityisen tuen aloittamisesta hallintolain mukaisen päätöksen tekee sivistysjohtaja.

Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut ja sekä tarvittaessa lapsen poikkeava esiopetuksen järjestäminen. Päätökseen on liitettävä valitusoikeus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja lausuntoihin.

Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei tarvitse enää tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

Kuvio 14. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Kun lapsella on erityisen tuen päätös, hänelle tulee tehdä **henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)** (Liite 7). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityisen tuen päätöksen mukainen opetuksen ja muun tuen antaminen. Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta perustuen pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. HOJKS:aa laadittaessa voidaan hyödyntää mahdollisesti aiemmin laadittua tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa, varhaiskasvatus- ja kuntoutussuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhdessä erityisopettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, esiopettajan, lapsen ja huoltajan kanssa mikäli siihen ei ole estettä. Tarvittaessa laatimiseen osallistuvat muut asiantuntijat. HOJKS tarkistetaan aina tuen tarpeen ja oppimistavoitteiden muuttuessa, mutta vähintään kerran vuodessa.

5.2 Pidennetty oppivelvollisuus

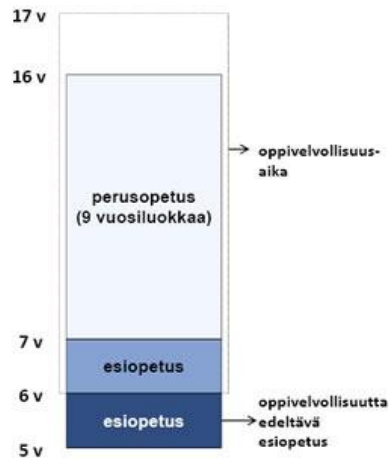
Jos perusopetukselle säädetyt tavoitteet ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoituksena on vahvistaa lapsen oppimisvalmiuksia selviytyäkseen perusopetuksessa mahdollisimman hyvin. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaisen lapset tai vaikeasti sairaat lapset (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

Lapsella on oikeus pidennettyyn oppivelvollisuuteen lääketieteellisten ja psykologisten lausuntojen perusteella. Kun lapsella on oikeus pidennettyyn oppivelvollisuuteen lausuntojen perusteella, päiväkodin johtaja tekee samanaikaisesti esityksen pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta. Hallintolain mukaisen päätöksen tekee sivistysjohtaja.

Pidennetty oppivelvollisuus

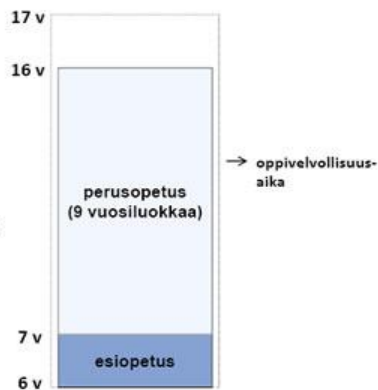
Vaihtoehto 1:

Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.

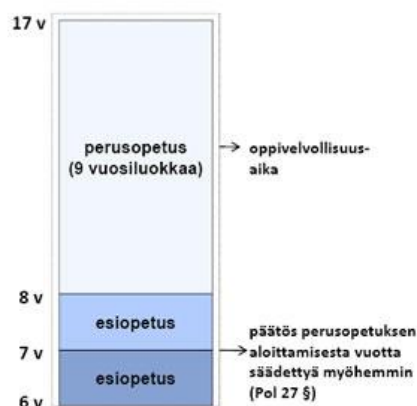
Vaihtoehto 2:

Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.

Vaihtoehto 3:

Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

(Pirjo Koivula, opetushallitus, 21.10. 2013)

6 OPPILASHUOLTO

Esiopetuksen oppilashuollon tehtävänä on edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla. Oppilashuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää koko esiopetusyhteisöä tukevaa yhteisöllistä oppilashuoltoa. Lisäksi lapsella on oikeus myös yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhuoltopalvelut neuvolapalvelujen muodossa. Palvelut tulee olla helposti saatavilla ja lain edellyttämässä määrääjassa. Esiopetuksen oppilashuolto on maksutonta ja luottamuksellista. Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

6.1 Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisessä oppilashuollossa seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Lasten ja vanhempien osallisuus on tärkeää ja edesauttaa ongelmien ehkäisyä, varhaista tunnistamista sekä tarvittavan tuen järjestämistä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

6.2 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtainen oppilashuolto sisältää lapselle annettavat terveystalvet terveydenhuoltolain mukaisina ikäkausitarkastuksina neuvolassa. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat osa oppilashuoltoa sekä yksittäistä lasta koskevat monialaiset oppilashuoltopalaverit. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina huoltajan suostumukseen ja kunnioitukseen. Huoltajien osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon ikä ja kehitystaso huomioiden. Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä

kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Sillä on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin, jonka ylläpitämisestä vastaa opetuksen järjestäjä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

6.3 Oppilashuoltosuunnitelmat

Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat: kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus, paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

6.4 Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma pohjautuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013:13§), jota velvoittavana noudatetaan kaikissa Kempeleen esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajien kanssa. Samalla sovitaan menettelytavoista, joilla eri osapuolet perehdytetään suunnitelman sisältöön, käytännön toteutustapaan ja asiaan sisältyvään tiedottamiseen. Suunnitelma tarkistetaan lukuvuosittain oppilashuoltoryhmän koordinoimana. Esiopetusyksikön oppilashuoltosuunnitelma on yhteinen oppilaaksiottoalueen mukaisen koulun kanssa.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut, yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat, yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen, oppilashuollon yhteistyön järjestäminen huoltajan kanssa sekä oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen. Lisäksi Kempeleessä on varhaiskasvatuksessa kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen suunnitelma (Liite 8).

6.5 Kempeleen kunnan oppilashuollon rakenne

Kuvio 15. Kempeleen kunnan oppilashuollon rakenne

Kempeleen kunnan Oppilas- ja opiskeluhuollon kehittämisestä, koordinoinnista ja arvioinnista vastaa **oppilashuollon ohjausryhmä Koto**.

Yksikön oppilashuollosta vastaa **oppilashuoltoryhmä Asema**. Tähän ryhmään kuuluvat rehtori, koulun erityisopettajat, terveydenhoitaja, päiväkodin johtaja, koulupsykologi, kuraattori. Ryhmään osallistuu tarvittaessa luokanopettajia, esiopettajia, lääkäri, sosiaalityöntekijä tai muita yksikön jäseniä. Asema suunnittelee, kehittää ja arvioi yksikön oppilashuoltoa.

Varikko on oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä, joka kokoontuu vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useammin. Varikoilla käsitellään mm. ryhmän kuulumiset, ryhmäkohtaisia tuentarvekartoituksia sekä pyritään löytämään ratkaisuja lasten kasvussa, oppimisessa, käyttäytymisessä tai perhetilanteissa ilmenneisiin pulmiin. Varikoilla hyväksytään myös pedagogiset asiakirjat. Varikon kokoonpano voi vaihdella riippuen käsiteltävistä asioista. Ryhmään kuuluu vähintään ryhmän lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Tarvittaessa mukaan kutsutaan myös muita asiantuntijoita kuten terveydenhoitaja, varhaiskasvatuksen perheohjaaja, kuraattori ja/tai psykologi.

Yksittäisen oppilaan asioita käsitellään erikseen koolle kutsuttavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jota kutsutaan **Pysäkkiksi**. Käsiteltävät asiat voivat liittyä oppilaan oppimiseen, käyttäytymiseen, hyvinvointiin tai terveydentilaan. Pysäkille kutsutaan tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja. Asian käsittely perustuu oppilaan ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Tavoitteena on ennaltaehkäistä oppimiseen ja kasvuun liittyviä ongelmia sekä ratkoa jo syntyneitä ongelmia. Pysäkillä sovitut asiat kirjataan oppilaskohtaiseen oppilashuoltokertomukseen.